

Sí, la llengua és política!

written by Francesc Pomés Martorell | 12 d'abril de 2023

No ens deixem portar, una vegada més, a un marc de discussió imposat pels que tenen el poder per fer-ho i diguem les coses clares: la llengua és política. Totes les llengües són una forma de descriure el món i d'interrelacionar-s'hi i també amb les altres persones. Són sempre un fet social, i per tant, són sempre un fet polític. I això val per a totes les llengües, no només per a algunes, com alguns pretenen fer creure.

Com a fet social la seva evolució ha estat determinada pel tipus de contactes, conflictes i intercanvis entre els diferents pobles que s'han produït al llarg de la història. La mundialització provocada pels 'descobriments' i l'imperialisme colonitzador, i l'actual globalització són factors que com no podia ser d'una altra manera, han influït decisivament en la seva evolució provocant que unes llengües siguin considerades internacionals, pel seu pes demogràfic o polític, i altres es considerin llengües locals, moltes de les quals estan en perill d'extinció o minorització.

Però això no és producte només d'una evolució darwiniana, la llei del més fort, sinó que la configuració dels estats-nació des de l'època moderna i de la colonització han implicat polítiques lingüístiques d'imposició i anorreament, a vegades violentes, de les llengües considerades 'inferiors'. La idea d'un estat, una llengua, una nació, ha suposat un atac als drets lingüístics de molts ciutadans d'arreu del món. De fet la Revolució francesa, tant important per a altres llibertats, va suposar, sota una determinada manera d'entendre la ciutadania francesa (jacobina), l'inici de l'anorreament de la diversitat lingüística existent. De la mateixa manera que la colonització, amb l'excusa civilitzadora, va suposar la imposició de la llengua, els costums i lleis del colonitzador. Oblidar això en qualsevol discussió sobre llengües és obviar els fets reals i només així s'explica que un *Rey de España*

pogués afirmar, amb tota la caradura: “A nadie se le obligó nunca a hablar en castellano”. Tots els pobles hispano-americanos i els parlants d’altres llengües de la península Ibèrica es veu que no coneixem totes les normes i lleis que durant tants segles han imposat el castellà i de la qual n’han estat especialment curosos els Borbons i el franquisme.

Que a aquest factors s’hi hagin afegit moviments migratoris molt importants, no treu que aquests moviments s’han produït en un context en el qual els pobles no castellans d’Espanya mai no han pogut governar-los, no han tingut mai sobirania real per fer-ho.

No cal fer aquí la llista de greuges, que seria inabastable, per afirmar que l’evolució de les relacions entre el castellà i el català han estat de tot menys lliures i naturals. D’això se’n poden treure almenys dues conclusions:

1. Es necessita sobirania per regular, dintre dels marges que permet un estat propi, la convivència lingüística en un món inevitablement interdependent.
2. La solució no està en voler fer la mateixa política d’imposició que ens han aplicat a nosaltres, és a dir, a girar la truita.

Hauríem d’haver après en pell pròpia com d’important és respectar els drets lingüístics de tothom, i més en una societat cada vegada mes diversa en aquest aspecte.

El tema està en treure profit de la immensa riquesa lingüística actual de la nostra societat i convertir el català en la llengua comuna de relació entre uns ciutadans que som plurals i diversos també en l’aspecte lingüístic. És des del respecte, el convenciment i la nostra actitud personal com podem avançar entretant. Però compte, i em repeteixo, si tenim algun dia un estat no podem fer la mateixa política lingüística que Espanya. Hem d’assumir que una societat amb diverses llengües personals: català, castellà, amazigh, àrab,

xinès, punjabí, hindi, etc. ens enriqueix a tots i més si cadascú assumeix el repte de dominar-ne més d'una. I l'escola catalana hi té aquí un repte important. No n'hi ha prou amb l'anglès, per què no introduir, ni que sigui com una oferta optativa, l'aprenentatge d'aquestes altres llengües? Això a més a més contribuiria a fer de les escoles, més enllà de les proclames buides, l'escola de tots, on tots els estudiants se sentirien reconeguts.

El ploriqueig, l'atac a altres persones per la llengua que fan servir, les propostes impositives no ens ajuden a avançar cap a fer del català la llengua de relació comuna entre parlants de diferents llengües que volem construir un país millor. És obvi que la sobirania ens ajudaria a acarar millor el problema, però avui ja podem ser personalment conseqüents en l'ús del català en totes les activitats de la nostra vida i exigir el respecte als nostres drets. Sobre la defensa del català, els partits enrede la troca i demanen als ciutadans allò que ells no practiquen. El més greu és el que passa al Congrés dels Diputats i el Senat on tots han acceptat respectar, amb menys o més teatre, l'ús exclusiu del castellà que no figura pas en el Reglamento del Congreso i es conformen a introduir un verset o una cita com si fóssim a l'època del "regionalismo bien entendido", qualsevol dia els deixaran ballar una sardana o una jota ebrenca! La seva obligació és saber també que en el preàmbul de la 'sagrada' Constitución es proclama la voluntat de: "Proteger a todos los españoles y pueblos de España en el ejercicio de los derechos humanos, sus culturas y tradiciones, lenguas y instituciones". A l'article 3.3: "La riqueza de las distintas modalidades lingüísticas de España es un patrimonio cultural que será objeto de especial respeto y protección". A l'article 14 es proclama la igualtat de tots els espanyols sense que hi pugui haver cap mena de discriminació. En cap part del Títol III de la Constitució (que fa referència al Congrés i el Senat) s'estableix cap llengua com a obligatòria. No hi ha, per tant, cap article de la Constitució que imposi el castellà, més aviat es podria

llegir en el sentit contrari.

Més, a l'article 10.2 la Constitució remet a la Declaració de Drets Humans i altres tractats signats per Espanya. La Declaració de Dret Humans diu en l'article 2: "Tothom té tots els drets i llibertats proclamats en aquesta Declaració, sense cap distinció de raça, color, sexe, llengua, religió, opinió política o de qualsevol altra mena, origen nacional o social, fortuna, naixement o altra condició". Més clar, ni l'aigua! El Tractat de la Unió Europea diu en el preàmbul: "DESITJANT refermar la solidaritat entre llurs pobles, tot respectant-ne la història, la cultura i les tradicions". En l'article 2: "La Unió es fonamenta en els valors del respecte a la dignitat humana, de la llibertat, de la democràcia, de la igualtat, de l'estat de dret i del respecte als drets humans, inclosos els drets de les persones pertanyents a minories. Aquests valors són comuns als estats membres en una societat caracteritzada pel pluralisme, la no discriminació, la tolerància, la justícia, la solidaritat i la igualtat entre dones i homes". A l'article 3.3: "La Unió respecta la riquesa de la seva diversitat cultural i lingüística i vetlla per la conservació i el desenvolupament del patrimoni cultural europeu". Al Conveni de Drets Humans Europeu, també signat per Espanya, es diu a l'article 14: "El gaudiment dels drets i les llibertats reconeguts en el present Conveni ha de ser assegurat sense cap distinció, especialment per raons de sexe, raça, color, llengua, religió, opinions polítiques o altres, origen nacional o social, pertinença a una minoria nacional, fortuna, naixença o qualsevol altra situació". A la Carta europea de les llengües regionals i minoritàries (que paga la pena llegir sencera), i també signada per Espanya, es diu a l'article 7.2: "2. Les parts es comprometen a eliminar, si encara no ho han fet, tota distinció, exclusió, restricció o preferència injustificades que afectin l'ús d'una llengua regional o minoritària i tinguin per objecte descoratjar o posar en perill el seu manteniment o el seu desenvolupament. L'adopció de mesures especials en favor de les llengües regionals o

minoritàries, destinades a promoure una igualtat entre els parlants d'aquestes llengües i la resta de la població o encaminades a tenir en compte les seves situacions particulars, no és considerada com un acte de discriminació envers els parlants de les llengües més esteses". Em sembla que n'hi ha prou per concloure que Espanya incompleix la seva pròpia Constitució i els Tractats Internacionals que ha signat. La pregunta és si ens limitem a constatar-ho o fem alguna cosa. Està clar que l'ús del català en els màxims òrgans representatius de l'Estat donaria un impuls molt important a la visibilitat del català, euskera i gallec i ajudaria a valoritzar-les i prestigiar-les davant no només dels mateixos parlants sinó també de tots els parlants del castellà. L'actitud dels parlamentaris parlants d'altres llengües que la castellana, és també una negligència de la funció exemplificadora que hauria de tenir qualsevol representant polític. Si a això hi afegim el malaurat costum de traduir declaracions i rodes de premsa al castellà, amb l'excusa de la demanda dels mitjans espanyols i que algun representant, anomenat independentista, quasi bé només participi a les xarxes en castellà (oblidant que a ells els elegeixen ciutadans catalans), només podem parlar de col·laboració en el colonialisme lingüístic i en la minorització de la llengua. I no hi valen excuses reglamentistes i partidistes. Si Espanya pot prescindir d'un grapat de representants catalans, bascos o gallecs, que en la conjuntura actual no ho crec, allò que és segur és que els ciutadans catalans no ens podem permetre uns representants que renunciïn a quelcom tan bàsic, o el problema és que perdríeu sous, subvencions i privilegis parlamentaris? Hi ha coses que no poden esperar a la independència i la defensa de la llengua n'és una. Com voleu que ens creguem cap promesa política si no són capaços ni d'això! Ens calen polítics conseqüents i exemplars. També en això de l'ús de la llengua!

Acabo tornant al principi: les llengües són un fet social i, com a tal, polític, però això no hauria de justificar l'ús

partidista i barrejar de les qüestions lingüístiques, i no hauríem d'oblidar mai que les llengües són abans que res instruments de comunicació i que cada llengua és una forma de veure el món que si desapareix ens empobreix a tota la humanitat.